

Балуева Ю.В.

**ПРИНЦИПЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ СРЕДСТВ ОБУЧЕНИЯ
НА УРОКАХ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА В СТАРШЕЙ ШКОЛЕ**

В статье рассматриваются основные принципы применения мультимедийных средств обучения на уроках украинского языка, включая и лингводидактические принципы обучения. Определены основные принципы собственно мультимедийных средств обучения.

Ключевые слова: принципы обучения, информационные технологии, мультимедийные средства обучения.

Balueva J.V.

**THE PRINCIPLES OF THE USE OF MULTIMEDIA FACILITIES OF EDUCATION ON LESSONS
OF UKRAINIAN LANGUAGE AT SENIOR SCHOOL**

In the article basic principles of application of multimedia facilities of education on the lessons of Ukrainian language are examined next to lingvodidactic principles of studies. The basic actually multimedia facilities of studies are observed.

Key words: principles of studies, information technologies, multimedia means of education.

УДК 378.141+ 37.018.4

Блажук О.А.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ
ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

У статті розглядається проблема використання системи Moodle у процесі дистанційного навчання майбутніх офіцерів-прикордонників. Розглядаються переваги цієї системи на сучасному етапі розвитку освіти. Розкриваються недоліки, які заважають широкому впровадженню цієї системи в навчальний процес вищих навчальних закладів.

Ключові слова: дистанційного навчання, дистанційний курс, дистанційна освіта, дистанційна форма, дистанційний етап.

Актуальність та постановка проблеми у загальному вигляді. В час реформування концепцій вищої освіти в Україні актуальним стає питання про використання дієвих технологій навчання, що найкраще забезпечують формування фахівців. Це завдання першочерговим є і для підготовки офіцерів-прикордонників. Тому однією із педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування інформаційних технологій для забезпечення системи зв'язку прикордонних підрозділів ми обрали дистанційне навчання, як спосіб організації навчального процесу. Засобом такого навчання виступає інформаційна навчальна система MOODLE.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз науково-методичних джерел [4–7] дозволяє визначити головну рису дистанційних освітніх технологій: чітку орієнтацію на свідому самостійну роботу, а також усвідомлене, самостійне регулювання студентом обсягу, темпу, часу і якості засвоєння матеріалу.

Система дистанційного навчання України, розвиваючи вітчизняну систему дистанційного навчання, підтримує інтеграційні процеси в Європу через: обмін та сертифікацію навчальних програм, спільні дослідження та впровадження новітніх педагогічних та технологічних рішень у навчальний процес.

Серед проблем, які ми бачимо на шляху впровадження дистанційного навчання в Україні, є мала кількість людей, що вміють і мають можливість користуватись послугами Інтернет. Очікується, що внаслідок реалізації указу Президента України “Про заходи з розвитку національного компоненту глобальної інформаційної мережі Інтернет та

забезпечення широкого доступу до неї в Україні” прискориться формування необхідної законодавчої бази і більше українців зможуть використовувати дистанційну форму навчання для отримання освіти [3: 24].

Формулювання цілей статті. Дана система як найкраще забезпечує реалізацію основних концепцій дистанційного навчання. Тому *метою статті* ми обрали розглянути основні питання організації дистанційного навчання майбутніх офіцерів-прикордонників з використанням інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. У навчальному процесі дистанційної освіти використовуються як традиційні, так і інноваційні засоби навчання, які ґрунтуються на застосування сучасних інформаційних технологій і комп’ютерної техніки, а також останніх досягнень у галузі освітніх технологій.

При використанні дистанційної освіти засоби навчання значно ширші порівняно з традиційною формою навчання. До їх складу входять:

- електронні версії друкованих видань та підручників, представлені в уніфікованій формі HTML-коду;
- комп’ютерні навчаючі системи із використанням динамічних форм навчання;
- засоби проведення лабораторного практикуму в режимі реального часу засобами відео-інтернетного комплексу з безпосередньою участю студента у роботі;
- навчальні аудіо- та відеоматеріали в поєднанні з електронними тренажерами з метою дистанційного виконання практичних та лабораторних робіт;
- навчально-методичне забезпечення для проведення практичних занять і лабораторних робіт у поєднанні з відповідними розділами теоретичних курсів;
- контрольні роботи для студентів дистанційної форми навчання з механізмом перевірки і захисту виконаної роботи в режимі реального часу;
- розроблені тести за матеріалами тем, модулів, семестрів, загального курсу дисципліни з метою дистанційної перевірки знань у реальному часі;
- засоби проведення інтерактивних (у віртуальному класі) та колективних (участь у дискусіях форуму та у чаті) занять;
- засоби організації проведення семінарів та колоквиумів;
- засоби проведення дистанційних консультацій студентів з викладачами;
- засоби здійснення контролю успішності студентів на основі реалізації модульно-рейтингової системи, що була запроваджена у навчальний процес ВНТУ у 1991 році;
- засоби аналізу успішності слухачів курсів;
- засоби проведення Інтернет-конференцій з наукової тематики;
- засоби реалізації розсилки наукового, навчального та художньо-публіцистичного матеріалу;
- засоби авторизації та ідентифікації студента в процесі його навчання;
- засоби спілкування студентів між собою (форум та чат між студентами);
- засоби розробки та розміщення власної Web-сторінки студентів на сайті дистанційного навчання;
- засоби проведення голосувань між слухачами дистанційних курсів з найбільш актуальних питань;
- можливості придбання додаткових навчальних матеріалів засобами Web-магазину, реалізованому на сайті дистанційного навчання;
- засоби організації навчального процесу слухачів дистанційних курсів (своєчасне інформування, ведення залікової книжки і щоденника);
- засоби культурного відпочинку студентів (вікторини, інтелектуальні та логічні ігри, шахмати, кросворди і т.д.) [6; 7].

Згідно із Концепцією розвитку дистанційного навчання в Україні, для становлення дистанційної освіти необхідна державна підтримка – створення, впровадження і розвиток

національної системи дистанційної освіти в Україні, яка стане частиною освітньої системи України та буде інтегруватись в Європейський та світовий освітній простір. При цьому система дистанційної освіти забезпечуватиме функціонування дистанційної освіти як рівноцінної форми навчання з видачею державного диплома, а також дистанційного навчання за окремими курсами чи блоками курсів з видачею свідоцтв (сертифікатів).

Головною метою створення системи дистанційної освіти є забезпечення загальнонаціонального доступу до освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж і надання умов для реалізації громадянами своїх прав на освіту [1].

При створенні системи дистанційної освіти необхідно у повному обсязі використати накопичений у вищій школі України науково-методичний потенціал, інформаційні ресурси та технології, досвід у здійсненні дистанційного навчання, існуючу спеціалізовану телекомунікаційну інфраструктуру та мережу вищих навчальних закладів України [1].

Повсюдного поширення дистанційне навчання в Україні ще не набуло. На нашу думку, основними перешкодами є:

- недостатня державна підтримка;
- відсутність критичної маси викладачів, які володіють уміннями використання інформаційних технологій;
- недоступність для широких верств населення комп'ютерів та Інтернет;
- нерозуміння керівниками підприємств економічної доцільності підвищення кваліфікації працівників.

Для реалізації ідей дистанційного навчання в національній академії Державної прикордонної служби ім. Б.Хмельницького використовують інформаційну навчальну систему MOODLE.

Даний програмний продукт побудований відповідно до стандартів інформаційних навчальних систем. Так, програмне забезпечення Moodle є прогресивним, тому що:

- забезпечує можливість взаємодії різних систем;
- підтримує можливість багаторазового використання компонентів системи, що підвищує її ефективність;
- включає інформаційні технології без перепроєктування системи та має вбудовані методи для забезпечення індивідуалізованого навчання;
- відповідає розробленим стандартам та надає можливість вносити зміни без тотального перепрограмування;
- дає можливість працювати з системою з різних місць (локально і дистанційно, з навчального класу, з робочого місця або з дому); програмні інтерфейси забезпечують можливість роботи студентам різного освітнього рівня;
- розповсюджується безкоштовно. [2, 482с.]

Для організації дистанційного навчання можна виділити таку структуру (рис.1):

Рис. 1. Навчально-методичний комплекс для організації дистанційного навчання.

Саме таку структуру дає можливість забезпечити інформаційно навчальна система MOODLE.

Тому на сайті Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б.Хмельницького розгорнуто платформу дистанційних курсів Moodle – модульно-динамічне, об'єктно-орієнтоване освітнє середовище, програмний комплекс для створення та проведення курсів дистанційного навчання. Платформа оснащена великою кількістю інструментів, які надають можливість співпрацювати на рівнях слухач – слухач, слухач – викладач, викладач – слухач. Платформа зручна у користуванні, як для викладача, так і для слухача курсу.

Викладачеві система Moodle надає можливість створювати курси різної складності та структури. Для цього у системі передбачена велика кількість модулів, що дозволяють розміщувати лекційний матеріал у вигляді книги, текстової сторінки, Веб-сторінки, файлів різних форматів, директорій.

У зв'язку з тим, що система достатньо захищена від небажаних користувачів, вона зручна для проведення таких видів роботи, як чат, форум, Інтернет-семінар, а велика кількість інструментів перевірки знань дозволяє якісно організувати різні види контрольних робіт для слухачів на дистанційному етапі.

Система має велику кількість контролюючих модулів. Викладач може оцінити будь-який вид діяльності в навчальному курсі, а також написати відгук до будь-якої роботи, в якому може вказати недоліки та шляхи вирішення труднощів, що виникли. В системі передбачена можливість створення та використання в рамках курсу будь-якої системи оцінювання, яка задається викладачем курсу. Moodle надає можливість аналізувати участь та активність окремих учасників курсу, аналіз часу, відведеного на роботу з матеріалами; оцінку того, опанування яких елементів курсу викликало у групі (або даного учасника) окремі труднощі; дозволяє швидко надати допомогу під час навчальної роботи слухачів в мережі Інтернет шляхом завантаження додаткових матеріалів.

Слухачеві платформа дозволяє опановувати навчальний матеріал, як, безпосередньо, на сторінці курсу, так і завантажувати окремі файли курсу на свій комп'ютер та вивчати у зручний час, не виходячи до мережі Інтернет. Можливості платформи дозволяють слухачам курсів вільно використовувати багато навчальних ресурсів та матеріалів, а також забезпечує комунікаційну взаємодію учасників навчального процесу як у синхронному режимі за допомогою чату (учасникам навчального процесу необхідно мати доступ до мережі в один і той самий час), так і в асинхронному режимі за допомогою форуму, e-mail, робочого зошита, тощо (одночасний доступ до мережі не потрібен). Система підтримує обмін файлами будь-яких форматів – як між викладачем та слухачем, так і між самими слухачами. Важливою особливістю Moodle є те, що система створює та зберігає портфоліо кожного слухача: всі роботи, що він зробив, оцінки, коментарі викладача, усі повідомлення на форумі.

При підготовці та проведенні занять на платформі Moodle викладач може використовувати її можливості, за допомогою яких організовує вивчення матеріалу таким чином, щоб форми навчання відповідали цілям та задачам конкретних занять.

Платформа Moodle є майданчиком для проведення форумів та чатів окремих груп слухачів курсів підвищення кваліфікації. Чат використовується на дистанційному етапі відповідно до графіку навчального процесу, який отримує кожний слухач, для “живого” спілкування викладача зі слухачами курсів. Проведення семінарів в режимі чата є ефективним, коли завчасно висвітлюється коло питань, що будуть обговорюватись, і слухач має змогу підготувати свої відповіді на питання викладачеві.

Інша можливість, яку надає Moodle для спілкування, – це форум. Форум відрізняється від чата тим, що його можна вважати семінаром, що розтягнутий у часі. Крім того форум використовується для проведення консультацій як на дистанційному етапі курсового підвищення кваліфікації, так і в між курсовий період для обговорення актуальних питань. Ці

види спілкування на дистанційному етапі можуть зайняти місце тематичної дискусії чи семінарського заняття.

Використання зазначених можливостей платформи дозволяє активізувати роботу слухачів на дистанційному етапі та суттєво збільшити ефективність курсів підвищення кваліфікації за очно-дистанційною формою навчання, зокрема кредитно-модульною.

Розроблення та впровадження дистанційних форм навчання сприятиме складанню компетентісно орієнтованої системи освіти, її демократизації та ефективності. Саме така модель вдосконалення навчально-виховного процесу засобами сучасних інформаційних технологій повинна стати предметом особливої уваги викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, використання останніх досягнень інформаційних технологій буде сприяти кращій підготовці майбутніх офіцерів-прикордонників до професійної діяльності, забезпечить необмежений доступ до навчальної інформації. Використання системи Moodle розширює діапазон взаємодії між викладачем і курсантом, сприяє впровадженню особистісно орієнтованого навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.onu.edu.ua/ru/distance/index.html>
2. Романишина О. Я. Підготовка викладачів до використання інформаційної навчальної системи MOODLE у навчальній діяльності / О. Я. Романишина // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць. – Київ-Вінниця, 2010. – С. 481–485.
3. Сайко А. Уанет сегодня / А. Сайко // Компьютеры + программы. – 2002. – № 1. – С. 24–26.
4. Снегурова В. И. Проектирование системы методического сопровождения сетевого учителя как подсистемы методической системы дистанционного обучения математике / В. И. Снегурова // Научные проблемы гуманитарных исследований. – 2009. – Выпуск 10 (1). – С.25-32
5. Теория и практика дистанционного обучения: учеб. пособие / под ред. Е. С. Полат. – М.: Изд. центр “Академия”, 2004. – 243с.
6. Шкіль М. І. Підготовка педагогічних кадрів за ступеневою системою / М. І. Шкіль, Г. П. Грищенко // Педагогіка і психологія: Вісник Академії педагогічних наук України. – 1994. – № 2 (3). – С. 94–101.
7. Ясинский В. Б. Дистанционное образование – состояние, технологии и перспективы: науч. труды / В. Б. Ясинский. – Караганда: Карагандинский гос. техн. ун-т. – 1999. – Вып. 4. – С. 28–32.

Блажук А.А.

ОРГАНИЗАЦИЯ ДИСТАНЦИОННОЙ УЧЕБЫ БУДУЩИХ ОФИЦЕРОВ-ПОГРАНИЧНИКОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

В статье рассматривается проблема использования системы Moodle в процессе дистанционного обучения будущих офицеров-пограничников. Рассматриваются преимущества этой системы на современном этапе развития образования. Раскрываются недостатки, которые мешают широкому внедрению этой системы в учебный процесс высших учебных заведений.

Ключевые слова: дистанционной учебы, дистанционный курс, дистанционное образование, дистанционная форма, дистанционный этап.

Blazhyk A. A.

ORGANIZATION OF THE DISTANCE LEARNING OF PROSPECTIVE OFFICERS OF THE BORDER GUARD SERVICE USING THE INFORMATION TECHNOLOGIES.

The paper examines the use of Moodle in the distance education of future officers, border guards. Consider the advantages of this system at the present stage of development education. The

lacks that hinder the broad implementation of this system in the educational process in higher education.

Key words: distance learning, distance course, distance education, distance form, distance stage.

УДК 37.025

Луценко В.І.

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ І МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена проблемі впровадження комп'ютерних і мультимедійних технологій у процесі вивчення української мови як іноземної

Ключові слова: Інтернет-навчання, мультимедійні технології

Сучасне суспільство значно корегує роботу кожного навчального закладу, примушуючи враховувати віяння часу. За цих умов набуває значення широке використання комп'ютерів та Інтернету в процесі навчання, тому що вони є безмежним джерелом отримання різноманітних знань.

Проблема впровадження комп'ютерних технологій у процес навчання постійно піднімається у вищому навчальному закладі на різних рівнях: методичної ради – створення комп'ютерної мережі та комп'ютеризація навчального процесу; засідання кафедри, де обговорюються питання використання інноваційних педагогічних технологій на лекційних і практичних заняттях, методики та форми проведення практичних занять із застосуванням комп'ютерних технологій.

Хоча комп'ютери та інформаційна мережа не створювалися безпосередньо як засіб навчання, але їх майже безмежні можливості доступу до найновітнішої інформації все більше привертають увагу викладачів різних дисциплін. Особливого значення комп'ютерні технології набувають під час вивчення студентами-іноземцями української мови, оскільки поглиблені знання англійської мови значно розширюють можливості користувачів Інтернету.

Нові форми та методи навчання переслідують, в основному, дві цілі. Перша – полегшити засвоєння та запам'ятовування навчального матеріалу. За даними ЮНЕСКО, при слуховому сприйнятті закріплюється 15% мовленнєвої інформації, при зоровому – 25% візуальної інформації; слухаючи та дивлячись одночасно, людина запам'ятовує 65% інформації, що їй повідомляється. Друга ціль – індивідуалізація процесу навчання. Вирішити ці проблеми допомагають і сучасні мультимедійні технології.

Сучасні підходи до використання комп'ютерів у навчанні студентів-іноземців українській мові ґрунтуються на двох важливих інноваційних педагогічних технологіях останніх років – мультимедійних технологіях та глобальній мережі Інтернет.

Мультимедійні технології у ВНЗ стають засобом оптимізації навчального процесу. Головне – щоб їх застосування не перетворювалося в самоціль, а підключалося до навчального процесу, де воно забезпечує максимальну активність студентів у засвоєнні української мови.

На сучасному етапі мультимедійним технологіям може бути передана інформації студентам, управління процесом розвитку фонетичних, лексичних та граматичних навичок. Так, для первинного ознайомлення з лексикою, можуть бути використані інтерактивні CD, кінофрагменти на DVD, зокрема і для самостійної роботи студентів.

Широкі можливості пропонують мультимедійні технології для самоконтролю знань, навичок і вмій студентів-іноземців. При цьому пропонуються ключі різного типу для самоконтролю, зразки розв'язання комунікативних задач, інструкції та пам'ятки для